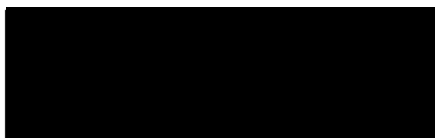

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

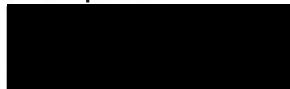
Middelbaar Beroeps

Onderwijs

IPC 2150

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum 18 NOV. 2014

Betreft Uw verzoek in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur

Onze referentie

691409

Uw brief van

5 september 2014

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Geachte

In uw brief van 5 september 2014, ontvangen op 9 september 2014, heeft u met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) verzocht om alle stukken openbaar te maken die dit ministerie dan wel de Inspectie van het Onderwijs in het kader van financieel toezicht en de financiële situatie heeft gezonden aan ROC Leiden respectievelijk Wereldkidz.

De ontvangst van uw verzoek is schriftelijk bevestigd bij brief van 15 september 2014, kenmerk 672084. In deze brief is tevens aan u gevraagd of u nader kunt specificeren over welke periode u de stukken die aan ROC Leiden respectievelijk Wereldkidz zijn gezonden, wilt ontvangen. U heeft met uw email van 19 september 2014 aangegeven dat voor beide onderwijsinstellingen het de periode 2009 tot en met 2014 betreft.

In de brief van 1 oktober 2014 is de beslistermijn met vier weken verdaagd tot 4 november 2014. Deze termijn is met het vragen van zienswijzen opgeschort met twee weken tot 18 november 2014.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar de bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn in totaal 13 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Zienswijzen

U bent er over geïnformeerd in de brief van 22 oktober 2014, kenmerk 684808 dat er derde belanghebbenden zijn bij de openbaarmaking van de documenten met nummers A1 t/m A8 en B1 t/m B4 en dat deze in de gelegenheid zijn gesteld hierover hun zienswijze te geven.

Door de derde belanghebbenden zijn geen bedenkingen ingediend.

Besluit

Ik heb, mede namens de Inspectie van het Onderwijs, besloten een deel van de door u gevraagde informatie opgenomen in het document met nummer B5 niet openbaar te maken. Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel 'Overwegingen' van dit besluit.

Voor het overige heb ik, mede namens de Inspectie van het Onderwijs, besloten aan uw verzoek tegemoet te komen en de informatie waarom u verzocht, opgenomen in de documenten met nummers A1 t/m A8 en B1 t/m B4 openbaar te maken, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens. Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel 'Overwegingen' van dit besluit.

Overwegingen

Het concept-inspectierapport (document met nummer B5)

Op grond van artikel 21, eerste en derde lid, van de Wet op het onderwijstoezicht, kan de inspectie eerst een inspectierapport verstrekken, nadat het rapport in de vijfde week na vaststelling daarvan openbaar is gemaakt. De wetgever heeft met deze regeling het bestuur de mogelijkheid willen bieden om zich voor te bereiden op eventuele publiciteit naar aanleiding van de openbaarmaking van een inspectierapport. Er is op dit moment nog geen sprake van een vastgesteld rapport, maar van een concept-rapport dat is toegezonden aan het schoolbestuur teneinde het bestuur in de gelegenheid te stellen op de bevindingen van de inspectie te reageren. Het rapport zal daarna, met inachtneming van de reactie van het schoolbestuur, worden vastgesteld en in de vijfde week na vaststelling actief openbaar worden gemaakt. Na actieve openbaarmaking kunt u het definitieve rapport terugvinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Persoonlijke levenssfeer (documenten met nummers A1 t/m A8 en B1 t/m B4)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. In de documenten met nummers A1 t/m A8 en B1 t/m B4 staan persoonsgegevens. Ik ben van oordeel dat ten aanzien van deze gegevens het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd, zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Daarom heb ik de persoonsgegevens verwijderd uit deze documenten.

Voor zover het de namen van ambtenaren betreft is hierbij het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob.

Wijze van openbaarmaking

De documenten treft u bij dit besluit in kopie aan.

Onze referentie
691409

De openbaar gemaakte stukken worden op www.rijksoverheid.nl geplaatst, tenzij er sprake is van een individueel dossier.

Afschrift aan belanghebbenden

Een afschrift van dit besluit zend ik aan belanghebbenden.

Hoogachtend,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Wetgeving en Juridische Zaken,

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Onze referentie
691409

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- h. hergebruik: het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd;
- i. overheidsorgaan:
  - 1°. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld, of
  - 2°. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Artikel 3

1. Een ieder kan een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.
2. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de bestuurlijke aangelegenheid of het daarop betrekking hebbend document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
3. De verzoeker hoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan de verzoeker zo spoedig mogelijk om zijn verzoek te preciseren en is het hem daarbij behulpzaam.

5. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Onze referentie
691409

Artikel 6

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.
3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker mededeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daar tegen heeft, in welk geval de informatie niet eerder wordt verstrekt dan twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt.
6. Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie:
  - a. bedraagt de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken indien het bestuursorgaan voornemens is de milieu-informatie te verstrekken terwijl naar verwachting een belanghebbende daar bezwaar tegen heeft;
  - b. kan de beslissing slechts worden verdaagd op grond van het tweede lid, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt;
  - c. zijn het derde en vierde lid niet van toepassing.

Artikel 7

1. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie met betrekking tot de documenten die de verlangde informatie bevatten door:
  - a. kopie ervan te geven of de letterlijke inhoud ervan in andere vorm te verstrekken,
  - b. kennisneming van de inhoud toe te staan,
  - c. een uittreksel of een samenvatting van de inhoud te geven, of
  - d. inlichtingen daaruit te verschaffen.
2. Het bestuursorgaan verstrekt de informatie in de door de verzoeker verzochte vorm, tenzij:
  - a. het verstrekken van de informatie in die vorm redelijkerwijs niet gevegd kan worden;
  - b. de informatie reeds in een andere, voor de verzoeker gemakkelijk toegankelijke vorm voor het publiek beschikbaar is.
3. Indien het verzoek betrekking heeft op milieu-informatie als bedoeld in artikel 19.1a, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer, verstrekt het

bestuursorgaan, zo nodig, en indien deze informatie voorhanden is, tevens informatie over de methoden die zijn gebruikt bij het samenstellen van eerstbedoelde informatie.

Onze referentie
691409

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

- a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
- b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
- c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
- d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
- b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
- c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
- g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.

4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.

5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.

6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.

7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
- b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.

8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in

aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Onze referentie
691409

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.
2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 2 – Inventarislijst

Onze referentie

A	ROC Leiden				691409
Nr.	Document	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1.	Memo inzake "Financiële risicoanalyse kredietsignaal" d.d. 7 mei 2012	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	ROC Leiden
2.	Brief inzake "Toezichtsarrangement" d.d. 2 juli 2012	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	ROC Leiden
3.	Brief inzake "Afspraken financieel toezicht" incl. 2 bijlagen d.d. 31 augustus 2012	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	ROC Leiden
4.	Brief inzake "Reactie op de Letter of Intent over ROC Leiden" d.d. 29 oktober 2013	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	ROC Leiden
5.	Brief inzake "Afspraken indienen jaarverslag 2012 ROC Leiden" d.d. 31 oktober 2013	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	ROC Leiden
6.	Emailwisseling inzake "Stresstest en meerjarige scenario's Leiden" d.d. 1 februari 2013	Deels openbaar	10.2.e	Ministerie OCW	ROC Leiden
7.	Brief inzake "Verkoop perceel door ROC Leiden" d.d. 26 augustus 2013	Deels openbaar	10.2.e	Ministerie OCW	ROC Leiden
8.	Brief inzake "Opdrachtformulering verkenner" d.d. 14 februari 2014	Deels openbaar	10.2.e	Ministerie OCW	ROC Leiden

B	Wereldkidz				
Nr.	Document	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1.	Brief inzake "Aangepast toezichtsarrangement" d.d. 22 mei 2013	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	St. Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland
2.	Brief inzake "Aankondiging onderzoek Wereldkidz" d.d. 19 maart 2014	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	St. Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland
3.	Email inzake "Onderzoek IvHO-Wereldkidz" d.d. 2 mei 2014	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	St. Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland

4.	Brief inzake "uitnodiging gesprek inspectie van het onderwijs" d.d. 25 juni 2014	Deels openbaar	10.2.e	Inspectie van het Onderwijs	St. ⁶⁹¹⁴⁰⁹ Onze referentie Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland
5.	Concept-rapport onderzoek Inspectie van het Onderwijs d.d. 10 oktober 2014	Niet openbaar	11	Inspectie van het Onderwijs	St. Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland

A1

ROC Leiden

Contactpersoon

Datum
7 mei 2012

Kopie aan

memo

H3271315 Financiële risicoanalyse kredietsignaal

Aanleiding

Tijdens een bezoek van de DGHBWE op 19 april 2012 heeft ROC Leiden een signaal afgegeven over liquiditeitsproblemen vanwege moeilijkheden bij de herfinanciering van lopende bouwprojecten. Daarom heeft de Inspectie van het Onderwijs een tussentijdse financiële risicoanalyse opgesteld.

Financiële ontwikkelingen tot en met 2010

In de onderstaande tabel wordt in drie kengetallen de financiële ontwikkeling van de periode 2006 tot en met 2010 van ROC Leiden weergegeven. Deze gegevens zijn door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ontleend aan de door de instellingsaccountant goedgekeurde jaarrekeningen.

Kengetal	2006	2007	2008	2009	2010	Signaleringsgrens
Solvabiliteit 2	0,51	0,50	0,27	0,23	0,22	< 0,2
Liquiditeit	0,54	0,34	0,55	0,46	0,10	< 0,5
Rentabiliteit	1,4%	2,7%	2,6%	7,9%	4,0%	Meerjarig onder nul

De liquiditeit van ROC Leiden is in 2010 gedaald naar een zeer lage waarde van 0,10. De waarde van de solvabiliteit 2 (inclusief voorzieningen) is sinds vijf jaar dalende, waarbij die in 2008 is gehalveerd maar tot en met 2010 boven de signaleringsgrens is gebleven. De rentabiliteit is meerjarig ruim positief.

Liquiditeit

De lage liquiditeit komt doordat het lang vreemd vermogen binnen een jaar moet worden afgelost. Dit betreft de herfinanciering van de nieuwbouw locatie Lammerschanspark. Bij de BNG was daarvoor een bouwkrediet verkregen dat in het geheel moet worden afgelost bij de verkoop van dit multifunctionele project aan de onroerend goed belegger Green Real Estate (GRE: een onderdeel van het winkelbedrijf Zeeman Groep).

Uit de operationele activiteiten heeft het ROC over 2009 en 2010 een ruime positieve cash flow gegenereerd. Door de uitgaven voor investeringen heeft dit uiteindelijk geresulteerd in een bescheiden onttrekking van de liquide middelen in beide jaren (€ 0,7 mln. respectievelijk € 0,5 mln.).

Volgens het jaarverslag is het aantal studenten met 143 (1,7%) gedaald en het aantal fte met 16 (2,4%). Verder worden daarin kritische kanttekeningen geplaatst over de portfolio van opleidingen en niet betrouwbare verantwoordingsinformatie.

Financiële ontwikkelingen in 2011 en verder

In 2010 waren de begrotingcijfers van zowel de totale exploitatie als het resultaat beduidend conservatiever dan de realisaties in 2009 en 2010. In de begroting voor het jaar 2011 is een ruim eindsaldo begroot van € 6,5 mln. positief. Hierin valt op dat zowel de rijksbijdragen als de personele lasten beduidend lager zijn begroot ten opzichte van de realisatie 2010 en wel met € 6 mln. resp. € 4,2 mln.

Datum
7 mei 2012

Investerings en financiering van de huisvesting

ROC Leiden is in korte tijd voor zijn huisvesting twee grote nieuwbouwprojecten gestart die de 18 bestaande locaties moeten vervangen, te weten:

- Lammerschans (opgeleverd in 2011) van in totaal circa € 110 mln. en
- Centraal Station (gereed in 2013), circa € 15,2 mln., exclusief meerkosten.

Voor beide vastgoedprojecten heeft ROC Leiden besloten vennootschappen opgericht die 100% eigendom van het ROC zijn. De twee huisvestingprojecten die op een verschillende en complexe wijze zijn gefinancierd lichten we hierna verder toe.

Lammerschans

Dit betreft een multifunctioneel publiek-privaat samenwerkingsproject met een grote parkeervoorziening, waarin naast het ROC een zelfstandige vmbo-school en een supermarkt van een grote winkelketen worden gehuisvest. Het ROC heeft na oplevering in 2011 zijn deel verkocht voor € 75,6 mln., exclusief btw en een btw-schadevergoeding, aan het bovengenoemde onroerendgoedbedrijf GRE met de verplichting tot huur voor de periode van 20 jaar oplopend van € 4,4 mln. in 2012 tot € 6,5 mln. in 2031, en met een terugkoopverplichting over 20 jaar tegen de vooraf vastgestelde prijs van € 73 mln. Om dit laatste bedrag bij terugkoop over 20 jaar gedeeltelijk met eigen vermogen te financieren heeft het ROC € 16,2 mln. langjarig belegd bij de BNG. Het ROC loopt financiële risico's bij leegstand van dit pand, dat in april 2012 nog niet geheel bezet is. (Zie hiervoor verder in het onderdeel managementinformatie).

Centraal Station

In dit multifunctioneel twaalf verdiepingen tellend gebouw bij het Centraal Station van Leiden wordt het ROC huurder van het grootste deel van het complex voor een periode van 20 jaar. ROC Leiden heeft daarna een koopoptie voor dit gehele gebouw voor een bedrag van € 122,6 mln. Het ROC zal bij aanvang in 2013 tenminste meer dan de helft van het gebouw bezetten. Daarnaast wordt ruimte ingericht voor een hotel, zorghotel en afzonderlijke kantoorruimten. Hiervoor zijn nog geen contractpartners gevonden. Het ROC loopt financiële risico's bij leegstand van dit pand. Voor de vervanging van deze investering heeft ROC Leiden voor een bedrag van € 6 mln. een langjarige beleggingsconstructie bij de BNG afgesloten.

Begin 2012 heeft het ROC bij twee banken een rekening-courantkrediet van in totaal € 13,3 mln. dat eind 2012 naar verwachting van het ROC met € 5,5 mln. oploopt tot € 18,8 mln. Medio april 2012 heeft het ROC hiervoor bij de banken nog geen kredietruimte gefaciliteerd. De voornaamste oorzaak hiervan betreft de bijna gelijktijdige samenloop van investeringen in de totale herhuisvesting van het ROC, de financiële tegenvallers hierbij en de gekozen complexe financiering van dit traject/project:

Eind 2010 had het ROC 3 rente-SWAPS voor kredieten van in totaal € 20,5 mln., met looptijden tot 2014 en tot medio 2017. Hiertegenover staan dan echter geen leningen meer. De kosten van deze rentemiddelingswaps lopen door.

Managementinformatie

Het ROC heeft een ad-hoc inventarisatie van financiële risico's eind 2011 opgesteld. Hierin worden de verwachte tegenvallers - gerelateerd aan de twee bouwprojecten - ingeschat op gemiddeld circa € 1,7 mln. per jaar, en met een

totaal over 20 jaar van circa € 35 mln. Naast een maandelijkse liquiditeitsprognose tot en met eind 2015 heeft het ROC (nog) geen aanvullende actuele informatie over 2011 en 2012 ter beschikking gesteld.

Overige ontwikkelingen

Na 2010 is de samenstelling van het CvB geheel gewisseld. Na een nieuwe voorzitter in 2011 is in 2012 een nieuw lid toegetreden.

Datum
7 mei 2012

Conclusie

De oorzaak van de zeer lage liquiditeit van ROC Leiden ligt in de omvang van de investeringen en de complexe financieringswijze daarvan. *Daarbij loopt het ROC financiële risico's bij bouwkosten en leegstand van deze panden.* Het ROC heeft die risico's voor de komende 20 jaar in kaart gebracht en die zijn voor de komende paar jaar aanzienlijk. De onderhandeling over de financiering met de bank is nog niet afgerond. Op basis van dit geheel concluderen wij dat het ROC Leiden financieel niet in control is.

Financieel toezicht door de inspectie

Naar aanleiding van het signaal van het ROC en op basis van de opgevraagde geactualiseerde financiële analyse ziet de inspectie een verhoogd financieel risico bij ROC Leiden. De inspectie stelt daarom ROC Leiden onder aangepast financieel toezicht. De volgende aanvullende informatie van het ROC is van belang:

- (voorlopige) jaarrekening 2011;
- meest recente interne periodieke managementrapportage 2012;
- geactualiseerde liquiditeitsprognose;
- contracten over de verkoop en terugkoop van het complex LMP en CS ;
- kredietfaciliteiten en -ruimte bij de BNG en ABN.

A2

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

College van Bestuur
ROC Leiden

Postbus 16158
2301 GD LEIDEN

Locatie Utrecht

Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Contact

Onze referentie

H3271414

Uw referentie

Datum 2 juli 2012
Betreft Toezichtsarrangement

Geachte [REDACTED],

Op 19 april jl. heeft u de directeur-generaal [REDACTED] van het ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs uw financiële positie en knelpunten daarin toegelicht. Die hangen vooral samen met uw investeringen in twee vastgoedprojecten en de financieringswijze daarvan. Naar aanleiding van uw presentatie en toelichtingen op 19 april jl. heeft u ons aanvullende informatie verstrekt en nagezonden. De inspectie heeft daarnaast een tweede gesprek gevoerd met vertegenwoordigers van ROC Leiden op 10 mei jl.

Toezichtarrangement

De inspectie heeft op basis van de gesprekken en de toegezonden informatie een analyse gemaakt van de financiële situatie van ROC Leiden. Op grond van deze analyse heb ik besloten om ROC Leiden onder aangepast financieel toezicht te plaatsen wegens een hoog financieel risico. De onderbouwing van dit besluit staat in de bijgevoegde financiële analyse. Hieronder ga ik in op enkele zaken die verband houden met het aangepaste financiële toezicht.

Financiële analyse

ROC Leiden is in de gelegenheid gesteld om een eerste versie van de financiële analyse te becommentariëren. In uw brief van 12 juni jl. aan de heer Lont hebt u aangegeven dat volgens u niet alle feiten even juist waren weergegeven in deze analyse. Uw reactie op de analyse is verwerkt in een volgende versie, die u aantreft bij deze brief. Zoals u aangeeft in uw brief aan de heer Lont gaat het om een ingewikkeld dossier, waarin het van groot belang is om zorgvuldigheid te betrachten. Daarom stel ik u graag nog een laatste keer in de gelegenheid om onverhoopte onjuistheden in onze analyse te corrigeren.

Tegelijkertijd blijkt uit de belangrijkste feiten dat er sprake is van grote financiële risico's bij ROC Leiden. Eventuele correcties zullen naar mijn oordeel dan ook niet leiden tot aanpassing van het toezichtarrangement. Dat arrangement is daarmee definitief.

Locatie Utrecht

Openbaarheid

Het beleid van de inspectie is om op grond van artikel 8 van de Wet openbaarheid bestuur (hierna: Wob) de namen openbaar te maken van de instellingen met aangepaste financiële toezichtarrangementen. De inspectie is voornemens om ook de naam van ROC Leiden openbaar te maken. U kunt tot twee weken na dagtekening van deze brief schriftelijk of mondeling uw zienswijze met betrekking tot dit voornemen naar voren brengen.

Datum

2 juli 2012

Onze referentie

H3271414

De documenten die u de inspectie verstrekt, kunnen – evenals de correspondentie daarover – in het kader van de Wob door derden worden opgevraagd. Mocht dat aan de orde zijn dan zullen wij volgens procedure van de Wob handelen en eerst uw zienswijze daarover opvragen, voordat we hierover een besluit nemen.

Samenwerking Belastingdienst/FIOD

Op 21 maart 2012 hebben het ministerie van Financiën en het ministerie van OCW een convenant afgesloten, waarin onder meer is vastgelegd dat OCW en de FIOD, (dienstonderdeel van de Belastingdienst) informatie uitwisselen over vastgoedcasussen die in het onderwijs voor (kunnen) komen. Uw casus over de constructie van het Lammerschansproject en die van het project Centraal Station vallen ook onder dat convenant. De informatie die u ons verstrekt kan dus worden gedeeld met de Belastingdienst/FIOD.

Sectorbreed onderzoek naar de financiële positie

In de voorbereiding van het Algemeen Overleg van de Tweede Kamer over Amarantis (dd. 26 april 2012) heeft de Minister de toezegging gedaan dat de inspectie een kritische beoordeling zal uitvoeren van het financiële cijferbeeld van alle publiek bekostigde onderwijsinstellingen in het MBO. In het kader van dit onderzoek zal ook de financiële positie van ROC Leiden worden beoordeeld. Over het onderzoek in kwestie bent u onlangs in een aparte brief geïnformeerd.

Vervolg

Op dinsdag 10 juli a.s. vind er op uw verzoek een vervolgesprek plaats over de financiële situatie van ROC Leiden. Mocht u voor die tijd nog vragen hebben over deze brief en de bijgevoegde financiële analyse van ROC Leiden, dan kunt u contact opnemen met [REDACTED] van mijn directie.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Directeur Rekenschap

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

VERTROUWELIJK
College van Bestuur
ROC Leiden
t.a.v.
Postbus 16158
2301 GD Leiden

Locatie Utrecht
Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl
Contact

Datum 31 augustus 2012
Betreft Afspraken financieel toezicht

Onze referentie
H3326332 / 40855
Uw referentie

Kopie aan

Bijlage(n)
concept financiële analyse

Geachte,

Hierbij treft u onze conceptanalyse aan over de financiële positie en verwachte financiële ontwikkelingen van ROC Leiden op basis van de informatie die u ons de afgelopen weken heeft verstrekt. Graag ontvangen wij binnen enkele dagen uw reactie hierop.

Naar aanleiding van deze bevinding zien wij ons – zoals u gisterenmorgen ook is medegedeeld - al wel genoodzaakt de minister te informeren over onze zorg over de financiële ontwikkeling van uw ROC.

Met deze brief bevestig ik verder de afspraken die wij op 29 augustus jl. – in een naar mijn beleving openhartig en constructief overleg - met elkaar hebben gemaakt. Daarin hebben wij vastgesteld dat de verbeterscenario's van ROC Leiden in hun huidige vorm ons nog onvoldoende zicht bieden op een duurzame uitweg uit de financiële problemen van ROC Leiden. U deelde ons mede dat u er vertrouwen in hebt dat met de door u ingezette en voorgenomen maatregelen de problemen zullen worden opgelost. Wij hebben u daarom verzocht uiterlijk 1 oktober a.s. een integraal verbeterplan met financiële doorberekening te verstrekken dat door een erkende externe expert is beoordeeld. U heeft ons dat toegezegd. Tussentijds wordt medio september een vervolgesprek geagendeerd met de Inspectie waarin u de voortgang bij het opstellen van dit verbeterplan en uw reeds ingezette maatregelen toelicht. Tevens zegde u ons toe om een deugdelijke liquiditeitsprognose voor de periode tot eind 2012 te verstrekken. Graag ontvangen wij die vóór 15 september a.s. U zult ons daarna maandelijks een geactualiseerde prognose verstrekken.

VERTROUWELIJK

Locatie Utrecht

Datum

31 augustus 2012

Onze referentie

H3326332 / 40855

Tot slot: in onze brief H3271414 van 2 juli jl. hebben wij u medegedeeld dat ROC Leiden wegens een hoog financieel risico onder aangepast (intensief) financieel toezicht valt. In deze brief hebben wij u ook ons voornemen meegedeeld om de aangepaste status openbaar te maken via het instellingsprofiel van de Inspectie. In overleg met u is begin juli besloten om de openbaarmaking nog enige tijd uit te stellen. Nu u bij de opening van het studiejaar zelf melding hebt gemaakt van het aangepaste toezicht, is er voor de Inspectie geen reden meer om de openbaarmaking via het instellingsprofiel nog langer uit te stellen.

Met vriendelijke groet,

Directeur Rekenschap

VERTROUWELIJK

Pagina 2 van 2

BIJLAGE 1

H3271315 BIJLAGE bij BRIEF H3271314 24 MEI 2012:

Aanleiding

Tijdens een bezoek van de DGHBWE op 19 april 2012 heeft ROC Leiden een signaal afgegeven over liquiditeitsproblemen vanwege moeilijkheden bij de herfinanciering van kredieten. Daarom heeft de Inspectie van het Onderwijs een tussentijdse financiële risicoanalyse opgesteld.

Financiële ontwikkelingen tot en met 2011

ROC Leiden is een middelgrote ROC waar per 1 oktober 2010 8.065 deelnemers waren ingeschreven. Dit aantal is ten opzichte van het voorgaande jaar met 143 (1,7%) gedaald. ROC Leiden heeft een totale exploitatie over 2010 van € 63 mln., waarvan 52,6 mln. aan rijksbijdrage, en ultimo 2010 een balanstotaal van € 118 mln., dat daarmee sinds 2007 door investeringen ruim verdrievoudigd is. In het jaarverslag over 2010 worden kritische kanttekeningen geplaatst bij de portfolio van opleidingen en over niet betrouwbare verantwoordingsinformatie.

In de onderstaande tabel wordt in drie kengetallen de financiële ontwikkeling van de periode 2006 tot en met 2011 van ROC Leiden weergegeven. De gegevens tot en met 2010 zijn door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ontleend aan de door de instellingsaccountant goedgekeurde jaarrekeningen. De gegevens over 2011 zijn gebaseerd op een – niet door de instellingsaccountant gecontroleerde – concept jaarrekening.

Kengetal	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Signaleringsgrens
Solvabiliteit	0,51	0,50	0,27	0,23	0,22	0,26	< 0,2
Liquiditeit	0,54	0,34	0,55	0,46	0,10	0,23	< 0,5
Rentabiliteit	1,4%	2,7%	2,6%	7,9%	4,0%	13,0%	Meerjarig < 0

De liquiditeit van ROC Leiden is in 2010 gedaald naar een zeer lage waarde van 0,10. De waarde van de solvabiliteit 2 (inclusief voorzieningen) is sinds vijf jaar dalende, waarbij die in 2008 is gehalveerd maar tot en met 2010 boven de signaleringsgrens is gebleven. De rentabiliteit is meerjarig ruim positief.

De lage liquiditeit eind 2010 is het gevolg van de verplichting dat het gehele lang vreemd vermogen (bouwkrediet voor de nieuwbouw van locatie Lammerschans) binnen een jaar moet worden afgelost. Daarbij heeft het ROC over 2008 en 2009 een (licht) negatieve cashflow, vooral veroorzaakt door investeringsuitgaven.

Volgens een – nog niet door de instellingsaccountant gecontroleerde en – eerste conceptversie van de jaarrekening 2011 zijn zowel de totale exploitatiebaten, als lasten als ook het resultaat hoger dan die over 2010 en aanzienlijk hoger dan voor 2011 was begroot. Verder blijkt uit die versie dat de solvabiliteit (0,26) en liquiditeit (0,23) ten opzichte van het vorige jaar licht verbeterd. De rentabiliteit (13%) is evenals in 2009 en 2010 in hoge mate beïnvloed door verkoop van oud onroerend goed. Zonder deze eenmalige baten zou het resultaat uit operationele activiteiten negatief zijn.

De begrotingscijfers zijn in de afgelopen jaren sterk afwijkend geweest van de realisaties en lijken niet betrouwbaar en niet effectief als sturingsmiddel voor het management.

Investerings en financiering van de huisvesting

In een kort tijdsbestek is ROC Leiden voor zijn huisvesting gestart met twee grote nieuwbouwprojecten die de bestaande 18 locaties moeten vervangen, te weten:

- Lammerschans (opgeleverd in 2012) van in totaal circa € 110 mln. en
- Centraal Station (naar verwachting gereed in 2013) waarvan het tot en met maart 2012 circa € 20 mln. heeft betaald.

Het ROC heeft deze bouwprojecten op verschillende wijze ontwikkeld en die verschillend en op een complexe wijze gefinancierd. Beide bouwprojecten bedragen in totaal circa € 232 mln. De oude gebouwen zijn als onderdeel van de ontwikkeling van beide bouwprojecten door het ROC in hun geheel verkocht aan de gemeente Leiden.

Lammerschans

Dit betreft een multifunctioneel publiek-privaat samenwerkingsproject bestaande uit drie kantoorstorens met een grote overdekte parkeergarage. In dit complex is - naast het ROC - een zelfstandige vmbo-school gehuisvest en zal een deel van het ROC worden verhuurd aan een supermarkt van een grote winkelketen en een deel aan een autodealer. Het ROC heeft het gehele complex in eigen beheer laten bouwen. Na oplevering in 2012 heeft het ROC zijn deel - inclusief het aan de supermarkt verhuurde gedeelte - verkocht voor € 75,6 mln. (exclusief btw) aan Green Real Estate (een vastgoedbedrijf van het winkelketenbedrijf Zeeman) met de verplichting tot huur en terugkoop over 20 jaar tegen de vooraf vastgestelde prijs van € 73,4 mln. Tevens heeft het ROC zich garant gesteld voor een gedeelte van de opbrengsten van de - door een derde geëxploiteerde - parkeergarage. Het ROC loopt niet nader gekwantificeerde financiële risico's bij leegstand van dit pand, dat in april 2012 nog niet geheel bezet is.

Het ROC heeft zich verplicht de helft van het vastgestelde terugkoopbedrag te financieren met eigen vermogen. Hiervoor heeft het ROC voor de periode van 20 jaar € 16,2 mln. op een rekening bij de BNG vastgelegd. Bij onvoldoende vermogensaanwas wegens rendement moet het ROC dit bedrag aanvullen tot het bedrag van € 36,7 mln. Dit vermogen is aan GRE in onderpand gegeven ter zekerheid voor het nakomen van de koopplicht.

Het nieuwbouwproject Lammerschans is voor het ROC financieel nadelig uitgevallen en kent daarboven aanzienlijke financiële risico's, namelijk:

- bij verkoop is een verlies geleden van circa € 18,4 mln.
- de jaarlijkse huur, die oploopt van € 4,5 mln. in 2012 tot € 6,7 mln. in 2032 (6,1% tot 9,2% van de verkoopprijs bedraagt) is hoger dan de langjarige rentetarieven, die met langjarige renteswaps voor circa 4% zijn afgesloten;
- bij de verhuur van de parkeergarage aan een derde partij wordt het risico gelopen tot verplichte bijdragen in de exploitatie;
- bij overname over 20 jaar wordt over de verhuurde winkeloppervlakte (supermarkt en autogarage) risico van leegstand gelopen.
- het realiseren van het beoogde te sparen eigen vermogen over 20 jaar van € 36,7 mln lijkt naar huidige rentemaatstaven niet mogelijk zonder een aanzienlijk bedrag voor noodzakelijke aanvullende spaarinleg.

Centraal Station

Dit betreft een multifunctioneel twaalf verdiepingen tellend gebouw bij het Centraal Station van Leiden van de projectontwikkelaar Green Key City (GKC) - eveneens onderdeel van het winkelketenbedrijf Zeeman - met een geschatte bouwwaarde van € 122 mln. Het ROC heeft zijn eigen grond en eerste investeringskosten van dit project voor € 20 mln. aan GKC verkocht, die dit gehele project verder heeft ontwikkeld. ROC Leiden wordt huurder van het

3 Toezichtsarrangement bijlage 1.doc

grootste deel (circa 60%) van het complex voor een periode van 20 jaar en heeft na afloop van die periode een optie tot koop van dit gehele gebouw. In dit gebouw wordt ruimte ingericht voor een hotel, zorghotel en afzonderlijke kantoorruimten. Voor nog niet alle ruimten zijn contractpartners gevonden of op dit moment contracten ondertekend. Het ROC heeft zich garant gesteld voor maximaal € 0,6 per jaar met een totaal van € 2,9 mln. voor een minimale huuropbrengst van 85% van het gehele bouwcomplex.

Voor de overname van dit gebouw heeft ROC Leiden € 6 mln. langjarig bij de BNG vastgelegd en als onderpand aan BNG verstrekt ter nakoming van zijn verplichtingen voor dit multifunctioneel gebouw bij het CS.

Het nieuwbouwcomplex Centraal Station kent voor het ROC aanzienlijke financiële risico's, namelijk:

- een hoge – nog niet bekende - huurprijs waarmee een deel van de rijksbijdrage van het ROC langdurig op een hoog niveau zijn vastgelegd;
- de medegarantiestelling van maximaal € 2,9 mln in totaal voor een minimum van verhuuropbrengsten van 85% van het totale project;
- de verpanding van € 6 mln. aan beleggingen bij eventuele opzegbaarheid van de lening door BNG bij onvoldoende solvabiliteit van GKC;
- de koopprijs over 20 jaar is niet bekend, maar het ligt in de rede dat die - analoog aan de afspraken bij het project Lammerschans - voor bijna de huidige bouwwaarde te koop zal worden aangeboden;
- het bedrag zal met het ingelegde kapitaal van € 6 mln. tegen de huidige rente, voor slechts een marginaal gedeelte met eigen vermogen gefinancierd kunnen worden; met de aanvullende financiering - of het alternatief van huur - zullen over 20 jaar aanzienlijke vaste lasten gemoed zijn;

Ontwikkelingen in 2012 en verder

Liquiditeiten

Volgens ROC Leiden loopt zijn kredietbehoefte voor lopende uitgaven eind dit jaar op tot € 15,1 mln. Het huidige kredietplafond bij de twee huisbankiers is in totaal € 12,5 mln. en is volgens het ROC recentelijk verhoogd tot € 15 mln. Het ROC heeft hiervan nog geen schriftelijke bevestiging verstrekt. Dit kredietplafond zal dus naar verwachting van het ROC eind 2012 al, maar ook in 2013 worden overschreden.

ROC Leiden heeft voor de jaren 2012 tot en met 2015 een maandelijkse liquiditeitsbegroting gericht op de kredietbehoefte opgesteld. Hierin zijn niet zichtbaar bedragen verantwoord voor de huur van het pand Lammerschans. Het pand Centraal Station wordt naar verwachting in 2013 in gebruik genomen. In de liquiditeitsbegroting 2013 en verder lijken geen bedragen voor huur voor dit pand te zijn verantwoord.

Eind 2010 had het ROC 3 rente-SWAPS voor kredieten van in totaal € 18 mln., met looptijden tot 2014 en tot medio 2017. De SWAPS – waarvan het ROC niet de contracten heeft kunnen overleggen - waren bedoeld om de risico's van variabele rente bij langlopende kredieten te middelen. Hiertegenover staan vanwege het aflopen van het bouwkrediet geen leningen meer. De kosten hiervan lopen tot het verstrijken van de looptijd van de Swaps de komende jaren door.

Managementinformatie

ROC Leiden heeft geen adequate planning en controlcyclus. Voor het opzetten van een stelsel voor actuele tussentijdse managementinformatie heeft het ROC in implementatieplan op hoofdlijnen opgesteld. De uitwerking hiervan – een

3 Toezichtsarrangement bijlage 1.doc

dashboard van 20 prestatie indicatoren zal niet eerder dan in 2013 operationeel worden.

Het ROC heeft eind 2011 intern ad-hoc een inventarisatie opgesteld van financiële risico's en tegenvallers. Die heeft het ROC aanvankelijk – en voor een groot deel gerelateerd aan de twee bouwprojecten – voor de op lange termijn ingeschat op totaal van € 34,8 mln. Op basis van een in maart 2012 geactualiseerde risico-inventarisatie zijn die tegenvallers door het ROC tot € 2 mln. naar beneden toe ingeschat. Tevens heeft het ROC een maandelijkse liquiditeitsprognose tot en met eind 2015 opgesteld. Deze risico-inventarisaties en prognoses zijn niet door een accountant of andere expert beoordeeld.

Overige ontwikkelingen

Na 2010 is de samenstelling van het CvB geheel gewisseld. Na een nieuwe voorzitter in 2011 is in 2012 een nieuw lid toegetreden.

Het ROC heeft onvoldoende tussentijdse management informatie voor effectieve sturing en nog geen beproefde uitwerking hiervan voor de naaste toekomst.

Conclusie

De oorzaak van de zeer lage liquiditeit van ROC Leiden ligt in de omvang van de investeringen en de financieringswijze. Beide bouwprojecten bij elkaar zijn uitermate omvangrijk in relatie tot de grootte van het ROC, kostbaar, complex, risicovol en er is een fors verlies op geleden. Daarbij loopt het ROC financiële risico's bij de exploitatie (bij leegstand) van deze panden en is onbekend of het over 20 jaar zijn huisvesting voor het pand CS financieel heeft veiliggesteld. Het kredietplafond is onlangs verhoogd, maar wordt eind van dit jaar zeer, alsmede in 2013 alweer bereikt, waardoor geen ruimte is voor financiering van tegenvallers. Het ROC beschikt niet over een planning en controlcyclus met een adequate managementinformatiesysteem. Op basis van dit geheel concluderen wij dat het ROC Leiden financieel niet in control is. Wij zullen per omgaande over de financiële ontwikkeling van uw organisatie een ambtsbericht aan de minister van Onderwijs uit laten gaan.

Financieel toezicht door de inspectie

Naar aanleiding van het signaal van het ROC en aanvullend op basis van de daartoe geactualiseerde financiële analyse stelt de Inspectie wegens een hoog financieel risico bij ROC Leiden een aangepast financieel toezicht in. De Inspectie zal de minister hierover informeren. Het ROC wordt dringend verzocht per omgaande (indien gereed) de volgende aanvullende informatie te verstrekken:

- de door de RvT vastgestelde jaarrekening 2011 met accountantsverklaring;
- de managementletter en accountantsverslag over 2011;
- de nieuwe kredietfaciliteiten en -ruimte bij de BNG en ABN;
- het huurcontract met huurpijs van het gebouw 'Centraal Station';
- de strategische financiële visie en financieel beleidsplan;
- de tussentijdse exploitatiecijfers over 2012;
- een geactualiseerde en door de accountant beoordeelde begroting, liquiditeitsbegroting voor de komende 20 jaar met verschillende scenario's: huidige reële ontwikkelingen en worst case; beide met gemotiveerde aannames van leegstand, rente, kosten en claims garantiestellingen en verpandingen.

Bijlage 2 bij brief H3271314 van 24 mei 2012

Toelichting basis en aangepast financieel toezicht

Met het nieuwe toezichtkader BVE 2012 hanteert de Inspectie een andere terminologie in het financiële toezicht op de continuïteit van onderwijsinstellingen. De term geïntensiveerde financieel toezicht wordt vervangen door aangepast financieel toezicht vanwege een verhoogd financieel risico. De werkwijze in het toezicht op de continuïteit blijft hetzelfde.

De Inspectie van het Onderwijs hanteert voor iedere onderwijsinstelling toezicht op de financiële continuïteit. In het basis financieel toezicht worden besturen jaarlijks gevolgd aan de hand van de jaarrekeningen. Daarnaast hanteert de Inspectie twee vormen van aangepast financieel toezicht.

Toezichtvorm:	Vervolgtoezicht
Basis financieel toezicht (<i>regulier toezicht</i>)	Hierbij wordt eens per jaar op basis van de bij DUO ingediende jaarrekening een analyse opgesteld; er wordt geen nadere informatie van het bestuur opgevraagd.
Aangepast toezicht vanwege verhoogd financieel risico (<i>geïntensiveerd toezicht</i>)	De inspectie legt vast welke maatregelen het bestuur treft voor de verbetering van de financiële positie of het financieel beheer en volgt de ontwikkelingen van het bestuur. De inspectie legt vast op welke manier en op welk moment het bestuur informatie verstrekt aan de inspectie.
Aangepast toezicht vanwege hoog financieel risico (<i>intensief toezicht</i>)	Van een hoog financieel risico is sprake bij een acuut risico in de financiële positie, of indien er ingrijpende of veel maatregelen getroffen moeten worden om het financieel beheer in orde te krijgen. De inspectie spreekt met het bestuur af welke maatregelen het bestuur treft om de financiële positie en het financieel beheer te verbeteren. De inspectie volgt de ontwikkelingen van het bestuur en legt vast op welke manier en op welk moment het bestuur informatie verstrekt.

A4

Aan:
ROC Leiden
College van Bestuur
t.a.v. [redacted]
Postbus 16158
2301 GD Leiden

Contactpersoon
[redacted]
Onze referentie
H4198110
Datum
29 oktober 2013

Reactie op de Letter of Intent over ROC Leiden van
29 oktober 2013

Geachte [redacted],

Dank voor de brief van 28 oktober jl. waarin ROC Leiden samen met de BNG en Green Real Estate een definitieve intentieverklaring presenteert, gebaseerd op een door de drie partijen gezamenlijk gedragen oplossingsrichting voor de financiële problemen waarin ROC Leiden verkeert.

Ik stel vast dat u met de huidige intentieverklaring grote stappen hebt gezet ten opzichte van de vorige. De oplossing die u in hoofdlijnen beschrijft, zorgt ervoor dat het ROC een jaarrekening 2012 kan presenteren waarin het een positief eigen vermogen behoudt. Een 'technisch faillissement' zou daarmee afgewend zijn.

Tegelijkertijd stel ik vast dat de in de intentieverklaring beschreven oplossing gebaseerd is op een aantal aannames die nog niet onderbouwd zijn, maar die wel cruciaal zijn voor het slagen van de voorgestelde aanpak.

Graag stel ik u daarom tot 31 oktober 2013, 12.00 uur in de gelegenheid om de inspectie de volgende informatie te verschaffen:

- een getekende verklaring van uw accountant waaruit blijkt dat de in de LOI voorgestelde aanpak leidt tot een jaarrekening 2012 met een positief eigen vermogen voor ROC Leiden en dat een technisch faillissement is afgewend;
- een toelichting van uw accountant op het nu veel kleinere impairment (€ 5 mln?) dat deel uitmaakt van de voorgestelde aanpak. Uw accountant heeft immers eerder aangegeven dat hij zich genoodzaakt zag een impairment door te voeren in de orde van grootte van € 40 mln op de waarde van het gehele gebouw Lammenschans;
- solide onderbouwde berekeningen waaruit blijkt dat met de voorgestelde aanpak a) de financiële positie van het ROC ultimo 2015 dusdanig is verbeterd dat het ROC terug kan keren naar financieel basistoezicht en b) dat het ROC in 2014 en de jaren daarna de nodige investeringen kan doen in de noodzakelijke verbetering van de onderwijskwaliteit.

Onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat u deze informatie op genoemde datum en tijd bij de inspectie hebt aangeleverd, zal ik op 31 oktober a.s. met het ROC nieuwe afspraken maken over de indiening van een door uw accountant goedgekeurde jaarrekening over 2012.

Aan het slot van uw brief vraagt u de inspectie om spoedige goedkeuring van de aanpak die u voorstelt. De inspectie verleent echter nooit goedkeuring aan

Onze referentie
H4198110

Datum
29 oktober 2013

plannen van instellingen. In het geval van ROC Leiden zal de inspectie op basis van onder meer de definitieve jaarrekening 2012 de effecten beoordelen van de voorgestelde aanpak op de kwaliteit van het onderwijs en de financiële positie van het ROC.

Met vriendelijke groet,
De hoofdinspecteur beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and vertical strokes, is written over a solid black rectangular redaction box. A thin line extends from the top of the signature towards the text above.

ROC Leiden
College van Bestuur
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 16158
2301 GD Leiden

Contactpersoon

Onze referentie
H4199748

Datum
31 oktober 2013

Betreft: Afspraken indienen jaarverslag 2012 ROC Leiden

Geachte [REDACTED],

Dank voor de reactie van heden (31 oktober 2013) waarin ROC Leiden antwoord geeft op de nadere vragen die wij u afgelopen dinsdag schriftelijk (kenmerk: H4198110) gesteld hebben naar aanleiding van de Letter of Intent tussen uw organisatie, Green Real Estate en de BNG.

In de genoemde brief heb ik aangegeven dat ik nieuwe afspraken met u zou maken over de indiening van de door uw accountant goedgekeurde jaarrekening onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat u de gevraagde informatie op de afgesproken datum en tijd zou aanleveren.

Ik stel vast dat u met de beantwoording van onze vragen en het leveren van de gevraagde verklaringen deels hebt voldaan aan deze voorwaarde. Met de oplossing die in de Letter of Intent is beschreven en de nadere verklaringen van uw accountant, lijkt een 'technisch faillissement' voorkomen te zijn. Het ROC kan nu een jaarrekening 2012 presenteren waarin het een positief eigen vermogen behoudt. De noodzakelijke investeringen in de onderwijskwaliteit zullen waarschijnlijk betekenen dat het ROC niet al in 2015 volledig uit de financiële problemen is en daardoor dus mogelijk langere tijd onder aangepast toezicht zal blijven.

Nieuwe afspraken indiening jaarrekening 2012

Op grond van artikel 2.5.3, vierde lid, van de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web), bent u verplicht om uw jaarrekening in te dienen bij de Minister voor 1 juli van het jaar volgend op het boekjaar. De jaarrekening gaat vergezeld van een verklaring omtrent de getrouwheid, afgegeven door een door de raad van toezicht of het bevoegd gezag aangewezen accountant. U hebt aan deze verplichting nog niet voldaan.

Op grond van artikel 11.1 van de Web kan de Minister de rijksbijdrage geheel of gedeeltelijk inhouden of opschorten indien het bevoegd gezag van een instelling in strijd handelt met het bepaalde bij of krachtens deze wet.

Ingevolge het Organisatie- en mandaatbesluit OCW 2008 is de bevoegdheid om de bekostiging voor ten hoogste vijftien procent in te houden of geheel of gedeeltelijk op te schorten gemandateerd aan de inspecteur-generaal van het Onderwijs. In het Organisatie- en mandaatbesluit IvhO, dat per 1 januari 2012 op de website van de Inspectie voor het Onderwijs is gepubliceerd, is deze bevoegdheid doorgemandateerd aan de hoofdinspecteur.

Alvorens een dergelijk opschortingsbesluit kan worden genomen, wordt het bevoegd gezag in de gelegenheid gesteld om de geconstateerde overtreding

Onze referentie
H4199748

Datum
31 oktober 2013

ongedaan te maken (artikel 6 van de Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen).

Voor ROC Leiden stel ik de termijn waarbinnen de door de accountant goedgekeurde jaarrekening over 2012 ingediend moet zijn op uiterlijk 31 januari 2014. Wanneer binnen deze termijn de jaarrekening nog steeds niet is ingediend, zal ik een besluit nemen tot opschorten van een deel van de bekostiging.

Tot slot

De inspectie zal op basis van onder meer de definitieve jaarrekening 2012 de effecten van de voorgestelde aanpak op de kwaliteit van het onderwijs en de financiële positie van het ROC beoordelen.

Mochten zich tussentijds nieuwe ontwikkelingen voordoen in de financiële positie van ROC Leiden, dan verwachten wij dat u daarover direct contact opneemt met de Inspectie van het Onderwijs.

Met vriendelijke groet,

Hoofdinspecteur Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

A 6

Van:

Verzonden: vrijdag 1 februari 2013 13:03

Aan:

CC:

Onderwerp: Betr.: Stresstest en meerjarige scenario's leiden

I,

In de komende week krijgt ROC Leiden de stresstest (0-scenario) opgeleverd (vanuit E&Y), inclusief de bijbehorende liquiditeitsplanning.

Deze zal vervolgens met het College van Bestuur worden doorgenomen.

De concepten-uitkomsten zien er overigens wat mij betreft uit, in lijn met de uitspraken die wij eerder hierover gedaan hebben.

Het lijkt mij daarom goed om een tweetal afspraken met elkaar te arrangeren:

- Allereerst een bijeenkomst waarbij en detail met E&Y samen met jou en wat mij betreft de onderwijsinspectie door het totaaloverzicht heen gaan. (Ik stel me een bijeenkomst voor van ca. 3 uur).

Op basis daarvan kunnen we met elkaar bepalen of een verdere detailverkenning gewenst is.

- Daarna een bijeenkomst waarbij we met elkaar de beleidsrijke elementen bespreken (gezien de voorjaarsvakantieperiode te plannen eind februari, wat mij betreft opnieuw in combinatie tussen ministerie en inspectie).

Om daarna wat mij/ons betreft een update gesprek te voeren op het ministerie samen met en de verantwoordelijken aan jullie zijde, naast jou persoon.

Zal ik de twee genoemde afspraken laten plannen?

Met vriendelijke groet,

Directeur Diensten

Postbus 16158

2301 GD Leiden

Secretariaat telefoon: 071-5824126

Bezoekadres: Lammenschans/Betáplein 18

Leiden

>>> " " 01-02-13 11:06 >>>

Hallo

Is er al meer duidelijkheid wanneer OCW de stresstest zal ontvangen?

Ik ben benieuwd naar de uitkomsten. Wanneer wordt de volgende bijeenkomst gepland?

M.v.G.

OCW

Van:

Verzonden: vrijdag 2 november 2012 10:06

Aan:

CC:

Onderwerp: Betr.: Overleg Leiden/inspectie/OCW over de meerjarige scenario's

Goedemorgen

Naar aanleiding van ons contact eerder deze week informeer ik je bij deze op hoofdlijn over de oplevering van onze stresstest, zoals we kort telefonisch besproken.

Zoals genoemd hebben wij de adviseurs van Ernst & Young gevraagd voor ondersteuning bij het versterken van ons financieel management; de ontwikkeling van een stresstest zal onderdeel zijn van deze ondersteuning. Het doel is om een stresstest te ontwikkelen waarin een aantal belangrijke parameters goed in kaart worden gebracht (denk hierbij aan leerlingprognoses, rendement van opleidingen, formatie, ontwikkelingen prijspeil et cetera). Wij bouwen deze stresstest in twee delen: de autonome ontwikkeling (aansluitend op de jaarrekening 2011) aangevuld met meerdere beleidsrijke scenario's.

Om tegemoet te komen aan jullie informatieverzoek is ons voorstel tweeledig. Allereerst zullen wij per december 2012 de autonome ontwikkeling in beeld gebracht hebben (bij ongewijzigd beleid). Hierover kunnen wij jullie in de loop van de maand december informeren, en daartoe nodige wij jullie van harte uit bij ons op locatie om de genoemde parameters te bespreken.

In verband met de diverse partijen die aanwezig moeten zijn bij dit overleg jij( )/ ikzelf en onze ondersteuning vanuit Ernst & Young stel ik voor dat mijn secretaresse deze afspraak maandag a.s. met de diverse partijen afstemt, accoord?

Wij kunnen jullie dan tevens informeren over het gehele werkprogramma 'Versterking financieel Management'.

Echter voor het afgeven van beleidsrijke cijfers hechten wij grote waarde aan zorgvuldigheid. Vanuit die optiek willen wij de komende weken de effecten van ons strategisch plan 'Van Goed naar Beter, van Beter naar Best' (financieel) en ons Actieplan 'Van Goed naar Beter, van Beter naar Best' opharden om ze vervolgens te verwerken als beleidsrijke scenario's in de stresstest. Wij verwachten dat dit enige weken meer tijd vergt om tot besluitvorming en daarmee tot betrouwbare aannames te komen. Hierover blijven wij uiteraard graag met jullie in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Directeur Diensten

Postbus 16158, 2301 GD Leiden

Secretariaat telefoon: 071-5824126

Bezoekadres: Lammenschans/Betáplein 18, Leiden

Dit bericht (met bijlagen) is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Voor mogelijke onjuistheden en/of onvolledigheid van de hierin verstrekte informatie kan ROC Leiden geen aansprakelijkheid aanvaarden, evenmin kunnen aan de inhoud van dit bericht rechten worden ontleend. De inhoud van dit bericht (met bijlagen) kan vertrouwelijke informatie bevatten en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde van dit bericht. Indien u niet de beoogde ontvanger van dit bericht bent, verzocht ROC Leiden u dit bericht te verwijderen, eventuele bijlagen niet te openen en wijst ROC Leiden u op de onrechtmatigheid van het gebruiken, kopiëren of verspreiden van de inhoud van dit bericht (met bijlagen). Alhoewel ROC Leiden haar e-mail continu controleert op bekende virussen kan zij niet verantwoordelijk gehouden worden voor mogelijke schade ontstaan door virussen die op enige wijze met dit bericht zijn verspreid.

>>> " " < > 11/1/2012 3:54 >>>

Hallo

Ik wil graag volgende week een afspraak plannen voor de meerjarige scenario's. Graag even wat mogelijkheden naar elkaar mailen.

Ik probeer dan maandag wel een afspraak te plannen.

Prettig weekend.

M.v.G.

OCW

Van:

Verzonden: donderdag 1 november 2012 15:55

Aan:

Onderwerp: Overleg Leiden/inspectie/OCW over de meerjarige scenario's

Hallo

Ik wil graag volgende week een afspraak plannen voor de meerjarige scenario's. Graag even wat mogelijkheden naar elkaar mailen.

Ik probeer dan maandag wel een afspraak te plannen.

Prettig weekend.

M.v.G.

OCW

Van:

Verzonden: vrijdag 23 november 2012 14:19

Aan:

CC:

Onderwerp: RE: Werkafspraken tripartiete overleg ROC Leiden, Onderwijsinspectie en Ministerie OC&W

Hallo ,

Ik heb toch echt problemen met de beperkte scope, qua jaren, van de voorgestelde stresstests.

Mijn voorkeur gaat uit naar een periode van 6 jaar i.p.v. 4 jaar, dus t/m 2018.

Ook vanwege het feit dat de huisvestingslasten in tijd steeds meer stijgen.

Het gaat er ook om dat wij een gezamenlijk goed beeld krijgen van het meerjarenperspectief van ROC Leiden.

Dus de passage toch graag weer aanpassen in deze versie.

Voor de rest geen opmerkingen.

M.v.g.

Van:

Verzonden: vrijdag 23 november 2012 13:42

Aan:

Onderwerp: Fw: Werkafspraken tripartiete overleg ROC Leiden, Onderwijsinspectie en Ministerie OC&W

Geachte ,

Ik kreeg wederom een foutmelding van uw emailadres. Bij deze poging 2.

Met vriendelijke groet,

| Advisor | Performance Improvement
Ernst & Young Advisory - Public Sector
Wassenaarseweg 80, 2596 CZ Den Haag, Netherlands

Website: www.ey.com

Thank you for considering the environmental impact of printing emails.

----- Forwarded

on 23-11-2012 13:41 -----

From:

To:

Date: 23-11-2012 13:39

Subject: Werkafspraken tripartiete overleg ROC Leiden, Onderwijsinspectie en Ministerie OC&W

Geachte heren,

Conform afspraak doe ik u, na overleg met , graag de gefinaliseerde werkafspraken toekomen die voortkomen uit het overleg van dinsdag 13 november.

Alvast een prettig weekend toegewenst,

Met vriendelijke groet,

| Advisor | Performance Improvement
Ernst & Young Advisory - Public Sector

Wassenaarseweg 80, 2596 CZ Den Haag, Netherlands

Website: www.ey.com

Thank you for considering the environmental impact of printing emails.

Van:

Verzonden: vrijdag 1 februari 2013 11:06

Aan:

Onderwerp: Stresstest en meerjarige scenario's leiden

Hallo

Is er al meer duidelijkheid wanneer OCW de stresstest zal ontvangen?

Ik ben benieuwd naar de uitkomsten. Wanneer wordt de volgende bijeenkomst gepland?

M.v.G.

OCW

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:

Verzonden: donderdag 7 maart 2013 17:17

Aan:

Onderwerp: Basispad leiden

Hallo

Is het nog gelukt met het versturen van de hardcopy van het basispad roc leiden. Ik heb namelijk nog niets ontvangen, anders graag even via mail.

Alvast bedankt

Mvg

A7

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

ROC Leiden
[Redacted]
Postbus 16158
2301 GD LEIDEN

Beroepsonderwijs en
Volwasseneneducatie
IPC 2150

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[Redacted]
[Redacted]

Onze referentie
540901

26 AUG. 2013

Datum
Betreft Verkoop perceel door ROC Leiden

Geachte [Redacted]

Voor zover noodzakelijk verlenen wij u hierbij op uw verzoek toestemming voor de verkoop en daarmee vervreemding van het pand Leidse Dreef. Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie,

[Redacted]

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

ROC Leiden
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 16158
2301 GD Leiden

Middelbaar Beroeps**Onderwijs**
IPC 2150Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl**Contactpersoon**[REDACTED]
[REDACTED]**Onze referentie**
597447**Uw referentie**
UIT/1404364, UIT/1404378

Datum 14 februari 2014

Betreft Opdrachtformulering [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

In uw brieven van 31 januari en 7 februari jl. doet u het verzoek de opdrachtformulering van het onderzoek van [REDACTED] te mogen ontvangen. In reactie hierop het volgende.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft [REDACTED] de opdracht gegeven onderzoek te doen naar de financiële positie van ROC Leiden op de middellange termijn om te bezien of de continuïteit van kwalitatief goed onderwijs bij uw instelling voldoende is geborgd.

Daarbij zal ook worden gekeken naar aspecten die hiermee verband houden zoals verschillende rollen, belangen, verantwoordelijkheden van diverse betrokken partijen bij de besluitvorming over de financiering van de huisvesting van ROC Leiden.

Ik vertrouw erop hiermee in voldoende mate aan uw verzoek te zijn tegemoetgekomen.

Met vriendelijke groet,

de directeur-generaal Hoger Onderwijs, Beroepsonderwijs, Wetenschap & Emancipatie,

B1

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Stichting Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland
Postbus 344
3700 AH ZEIST

Locatie Utrecht
Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Contact

Onze referentie
4049963/41496

Uw referentie

Datum 22 mei 2013
Betreft Aanpassing financieel toezicht

Bijlage(n)

1

Geacht bestuur,

Op 15 mei 2013 vond een gesprek plaats tussen een afvaardiging van uw stichting en een afvaardiging van de Inspectie van het Onderwijs. Onderwerp was de financiële positie van uw bestuur die verbetermaatregelen noodzakelijk maakt.

De financiële positie van uw bestuur was ultimo 2011 voldoende met een liquiditeit van 1,38 en een solvabiliteit van 0,63. Wel was sprake van een negatief exploitatieresultaat van € 102.080 (-0,3%). De voorlopige cijfers wijzen op een negatief resultaat over 2012. In de zomer van 2013 verwacht u een liquiditeitsprobleem. U kunt echter nog niet aangeven wat de omvang van het liquiditeitsprobleem zal zijn en wat de oorzaak van deze problemen is.

Vanwege het hoge financiële risico wordt uw bestuur onder aangepast financieel toezicht geplaatst. Dit houdt in dat de inspectie vastlegt met welke regelmaat zij bepaalde financiële informatie wil ontvangen en/of welke maatregelen zij van u verwacht om de financiële risico's binnen een aanvaardbare termijn terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau. Voor meer informatie verwijs ik u naar de beleidsregel financieel toezicht po en vo 2011.

Frequente financiële informatie en contact daarover stellen ons in staat de financiële ontwikkeling van uw bestuur te volgen en ons een oordeel te vormen over de voortgang van uw verbetermaatregelen. Indien de financiële positie van uw bestuur op termijn duurzaam verbetert, dan passen wij het financieel toezicht weer aan naar basistoezicht. Hierover vindt altijd eerst een gesprek plaats. Ik verzoek u daarnaast ons er onverwijld van op de hoogte te stellen, indien zich belangrijke wijzigingen voordoen in uw financiële positie.

Mocht dit schrijven in uw lezing onjuistheden of onvolledigheden bevatten dan verzoek ik u mij daarover schriftelijk te informeren binnen twee weken na dagtekening.

Locatie Utrecht

Datum
22 mei 2013

Onze referentie
4049963/41496

Met vriendelijke groet,

Teamleider PO/VO
directie Rekenschap en Juridische Zaken

BIJLAGE

Deze bijlage, gevoegd bij het schrijven van 22 mei 2013 met kenmerk 4049963/41496 waarin het financieel toezicht op uw bestuur wordt aangepast, bevat de onderbouwing van het oordeel dat aanleiding is tot aanpassing van het financieel toezicht en de afspraken die in samenhang daarmee met uw bestuur zijn gemaakt.

Datum

22 mei 2013

Onze referentie

4049963/41496

Verdere toelichting op de financiële positie van Stichting Openbaar Onderwijs Rijn en Heuvelland en onderbouwing van het aangepast financieel toezicht

- De jaarrekening 2011 bevatte geen zorgwekkende informatie. De kengetallen op basis van deze jaarrekening waren voldoende met een liquiditeit van 1,38 en een solvabiliteit van 0,63. De personele lasten bedragen 81,2% van de totale baten. Wel was sprake van een negatief exploitatieresultaat van € 102.080.
- De voorlopige cijfers over 2012 voorzien een negatief resultaat van €1.510.362. In het gesprek gaf u aan dat dit negatieve resultaat voor ongeveer € 800.000 ontstaat door afboekingen over de jaren voor 2012. Ook in 2009 en 2010 was het resultaat negatief.
- De kengetallen op basis van de voorlopige cijfers 2012 zijn gedaald, maar nog voldoende met een liquiditeit van 0,83 en een solvabiliteit van 0,45. De personele lasten bedragen in 2012 op basis van de voorlopige cijfers 83,2% van de totale baten.
- Per 1 februari 2013 is de voormalige bestuurder van de stichting vertrokken. De nieuwe bestuurder is aangetreden per 1 mei 2013.
- De bestuurder heeft ons laten weten dat hij in de weken voor zijn aantreden hoorde over liquiditeitsproblemen bij de stichting. De eerste problemen zouden zich eind maart 2013 hebben voorgedaan en in april waren er opnieuw liquiditeitsproblemen. Sindsdien betaalt de stichting geen (grote) facturen meer.
- De bestuurder geeft aan dat het op dit moment nog niet duidelijk is hoe deze problemen zijn ontstaan en wat de omvang van de problemen is.
- De bestuurder geeft aan dat 10-22 fte van het personeel in de rddf geplaatst zal worden. Op dit moment is de exacte omvang van de rddf-plaatsingen nog niet bekend en ook de ontslagruimte is nog niet berekend.
- De geplande nieuwbouw- en renovatieprojecten waarvoor de stichting nog geen kredieten heeft, zullen worden uitgesteld. De bestuurder geeft aan dat er in het verleden wel sprake was van voorfinanciering van huisvesting.
- De bestuurder geeft aan dat de financiële situatie die hij binnen de stichting aantrof te omschrijven is als weinig formeel, weinig gedocumenteerd en per school anders.
- De bestuurder verwacht dat de salarissen tot augustus nog betaald kunnen worden, als de stichting de komende periode geen facturen meer betaalt. Ook zal er dan een afspraak gemaakt moeten worden met de Belastingdienst.

Locatie Utrecht

Datum

22 mei 2013

Onze referentie

4049963/41496

- Het treffen van betalingsregelingen met crediteuren zal vermoedelijk lastig worden, omdat de stichting ook vorig jaar een slechte betaler zou zijn geweest. De administratie was vorig jaar erg slecht en facturen raakten zoek. De stichting zou hierdoor in 2012 vermoedelijk tienduizenden euro's aan boetes en incassokosten hebben betaald.
- De stichting verzorgt openbaar onderwijs in 5 gemeentes rondom Utrecht. De bestuurder zal de komende 2 weken kennis maken met de verschillende wethouders en ook informeren naar de mogelijkheden voor financiële steun bij die gemeentes.

Afspraken

Wij spraken af dat u ons voor 31 mei, de datum van het geplande gesprek, de volgende informatie doet toekomen:

- Een liquiditeitsoverzicht over de maanden januari tot en met april 2013;
- Een geactualiseerde liquiditeitsbegroting per maand voor de komende 12 maanden;
- Een bijgewerkte conceptjaarrekening 2012;
- De opdracht voor een forensisch onderzoek waarvoor offertes zijn aangevraagd;
- De definitieve opdracht voor het forensisch onderzoek;
- Een begroting 2013;
- De contouren van een verbeterplan en
- Een communicatieplan met een tekst en een contactpersoon voor de media

Ik verzoek u daarnaast ons er onverwijld van op de hoogte te stellen, indien zich belangrijke wijzigingen voordoen in uw financiële positie.

B2

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Stichting Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland
Postbus 344
3700 AH Zeist

Locatie Utrecht

Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

T 088 669 6060
F 088 669 6050

www.onderwijsinspectie.nl

Contact

Datum 19 maart 2014
Betreft Aankondiging onderzoek WereldKidz

Onze referentie
4265363/41496

Uw referentie

Geacht bestuur,

Op 11 maart jongstleden zond u mij het rapport van bevindingen toe van het bijzonder accountantsonderzoek verricht in opdracht van uw Raad van Toezicht, waarover Ernst & Young u op 13 december 2013 rapporteerde met kenmerk 28993232/KadW/WG/di/9E8FNC.

Bestudering van dit rapport geeft mij aanleiding een specifiek onderzoek in te stellen op grond van artikel 15 van de WOT. U zult hierover op korte termijn worden benaderd door

Met vriendelijke groet,

directie Rekenschap en Juridische Zaken
teamleider PO/VO

Van: [redacted]

Verzonden: vrijdag 2 mei 2014 9:08

Aan: [redacted]

CC:

Onderwerp: Onderzoek Inspectie van het Onderwijs - WereldKidz

Dag [redacted]

Hoop dat je geniet van een goede vakantie in Polen!

Deze week (dinsdag) zijn wij bij AS Works gestart met ons onderzoek gericht op de jaren 2013 en 2012. Dit verloopt goed, wel nog veel werk te verzetten. Een aantal boekingen/posten worden nog uitgezocht door AS Works. Conclusies kunnen wij nu nog niet trekken.

Onze planning is om volgende week het onderzoek in Zeist (bij WereldKidz) te vervolgen (op 6 en 7 mei). Onze focus zal dan vooral liggen op de jaren 2011 en 2010. Daarnaast hebben wij nog een aantal (generieke en specifieke) vragen. Vandaar mijn verzoek: kunnen wij volgende week het onderzoek op het bedrijfsbureau in Zeist vervolgen? En kunnen wij dan ook gebruik maken van een aparte kamer? Wij starten dan om 09.00 uur. Hoor graag of dit akkoord is?

Met vriendelijke groet,

Senior Financieel Inspecteur
Directie Rekenschap en Juridische Zaken
Inspectie van het onderwijs

T [redacted]
M [redacted]

.....
Park Voorn 4 | 3544 AC | Utrecht
Postbus 2730 | 3500 GS | Utrecht
.....

www.onderwijsinspectie.nl

> Retouradres Postbus 2730 3500 GS Utrecht

Stichting Openbaar Onderwijs
Rijn- en Heuvelland (WereldKidz)
t.a.v. Raad van Toezicht
Postbus 344
3700 AH Zeist

Locatie Utrecht

Park Voorn 4
Postbus 2730
3500 GS Utrecht

T 088 669 6060

F 088 669 6050

www.onderwijsinspectie.nl

Contact

Datum 25 juni 2014
Betreft Uitnodiging gesprek inspectie van het onderwijs

Onze referentie

Uw referentie
4356085/41496

Geachte (voormalige) leden van de Raad van Toezicht,

Zoals bekend voert de inspectie een specifiek onderzoek uit bij stichting Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland (WereldKidz). Doelstelling van ons onderzoek is een oordeel vormen over de recht- en doelmatigheid van de bestedingen in de periode 2010 tot en met 2013.

Na voltooiing van het feitencomplex ontstond aan onze zijde de behoefte u in samenhang hiermee op korte termijn enkele vragen voor te leggen tijdens een gesprek. De onderwerpen voor het gesprek treft u aan in de bijlage bij deze brief. Wij nodigen u uit u desgewenst niet te beperken tot de feitelijke beantwoording van deze vragen, maar daarop zo nodig, naar eigen behoefte, breder te reflecteren.

Graag voeren wij het vraaggesprek op zo kort mogelijke termijn. Beschikbare data en momenten zijn wat ons betreft:

- 7 juli 2014, 12.00-14.00 uur of 15.00-17.00 uur;
- 8 juli 2014, 09.00-11.00 uur of 12.00-14.00 uur of 15.00-17.00 uur;
- 9 juli 2014, 09.00-11.00 uur of 12.00-14.00 uur of 15.00-17.00 uur.

Het gesprek vindt plaats op het hoofdkantoor van de Inspectie van het Onderwijs aan Park Voorn 4 in Utrecht (De Meern). Wij nodigen alle (voormalige) leden van de Raad van Toezicht uit die in de periode 2010 tot en met 2013 als toezichthouder bij WereldKidz in functie waren.

Locatie Utrecht

Datum
25 juni 2014

Onze referentie
4356085/41496

Van het vraagesprek stellen wij een conceptverslag op dat wij u toezenden met een verzoek om schriftelijke reactie. Na verwerking van uw opmerkingen ontvangt u een definitief verslag. Vervolgens stellen wij een concept onderzoeksrapport op, dat wij u eveneens toezenden met een verzoek om schriftelijke reactie. Wederom na verwerking van uw reactie zenden wij u het definitieve onderzoeksrapport toe, waaraan u desgewenst een eigen zienswijze kunt toevoegen alvorens wij het rapport openbaar maken op onze website.

Ik ontvang uw schriftelijke reactie op dit schrijven graag voor 2 juli aanstaande. Eventuele vragen kunt u richten aan de contactpersoon in het briefhoofd.

Met vriendelijke groet,

Teamleider PO/VQ
Directie Rekenschap en Juridische Zaken

Locatie Utrecht

Datum
25 juni 2014

Onze referentie
4356085/41496

Bijlage

Ter completering van ons onderzoek willen wij met u de volgende onderwerpen bespreken:

1. Uw functie, taken en bevoegdheden in de onderzoeksperiode.
2. De invulling van uw rol als intern toezichthouder in relatie tot het handelen van het bestuur (beleidsmatig en financieel) door de jaren van de onderzoeksperiode heen.
3. Uw visie op de financiële ontwikkelingen in de onderzoeksperiode.
4. Uw visie op de recht- en doelmatige besteding van middelen in de onderzoeksperiode.
5. Afspraken tussen Raad van Toezicht en bestuur over beleidsmatige en financiële beweegruiimte en periodieke verantwoording daarover (onder meer bevoegdheden, periodieke rapportering, declaraties).
6. Invulling toezichthoudende taak naar aanleiding van signalen van het bestuur en van de externe accountant (over onder meer planning & controlcyclus, risicomanagement, negatieve ontwikkeling kengetallen, druk op financiële positie, onderzoek openstaande vorderingen).

